

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН**

**Збірник
наукових праць**

2016

ББК 81.2
А - 43
УДК: 81. 243

Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2016. — 105 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Совтис Наталія Миколаївна – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Заступник головного редактора:

Мороз Людмила Володимирівна – кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Деменчук Олег Володимирович – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Карпенчук Світлана Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Шугасва Людмила Михайлівна – доктор філософських наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Бігунова Світлана Анатоліївна – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Романюк Світлана Констянтинівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 11 від 24.11.2016 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2016

парних, а й групових комунікативних взаємодій; при цьому рекомендується організувати і особистісно-групове спілкування, тобто виступи перед аудиторією з повідомленнями, доповідями та ін. Доцільною є постійна зміна умов спілкування, його контексту – місця, часу, простору, кількості співбесідників, переважаючого настрою комунікативних ситуацій та ін. Також можливе сполучення міжособистісного й групового спілкування з предметно-практичною діяльністю та її прогнозування.

Як стверджує І. Коваль [4], успішність з іноземної мови, інших предметів та комунікативність перебувають у прямому відношенні: чим краща успішність, тим вища комунікативність, чим краща успішність з одного предмета, тим краща успішність з іншого, чим вища комунікативність, тим краща успішність. Тут виявляється ефект підсилення або самопідсилення, коли здобутки надихають на подальші здобутки, і навпаки, повторюваний неуспіх призводить зрештою до “виснаження” мотивації.

Наведений теоретичний аналіз дозволяє констатувати, що активні, інтерактивні методи навчання іноземної мови сприятимуть розвиткові внутрішньої мотивації студентів. Інтегративні методи навчання нерідної мови на немовних спеціальностях ВНЗ є додатковим засобом сприяння особистісному зростанню студентів, зокрема підвищення пізнавальної мотивації, появи або усилення прагнення до самоосвіти, посилення самодетермінації та саморегуляції, тобто становлення суб'єктності.

Висновки. За відповідної організації занять з іноземної мови не тільки забезпечується більш високий рівень оволодіння студентами немовних факультетів ВНЗ вміннями та навичками іншомовного спілкування, але й створюються умови для формування здібностей для самостійного оволодіння необхідних засобів. Встановлено, що процес формування іншомовної комунікативної компетенції у студентів немовних спеціальностей суттєво прискорюється за умови включення до навчальної програми змісту, що відповідає фаховим установам на успішне здійснення в майбутньому професійної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барабанова Г.В. Методика навчання професійно-орієнтованого читання в немовному ВНЗ / Г.В. Барабанова. – К.: ІНКОС, 2005. – 315 с.
2. Благодарна Т.П. Розвиток навичок роботи з професійно-орієнтованими текстами на початковому етапі вивчення іноземної мови / Т.П. Благодарна // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки: збірник наукових праць; Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна. – Вип. 12. – X., 2008. – С. 65–70.
3. Бородіна Г.І. Ігри як один з факторів формування усно-мовленнєвої комунікативної компетенції / Г.І. Бородіна, А.М. Спєвак // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки: збірник наукових праць; Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна. – Вип. 12. – X., 2008. – С. 78–84.
4. Коваль І.В. Психологічні ефекти спільної діяльності під час вивчення німецької мови / І.В. Коваль // Проблеми загальної та педагогічної психології: збірник наукових праць; Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України; за ред. С.Д. Максименка. Т. VI, вип. 8. – К., 2004. – С. 150–154.
5. Тонконог Н. І. Технологія організації професійної діяльності вчителів іноземної мови / Наталія Ігорівна Тонконог // Гуманітарний вісник Державного вищого навчального закладу "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди". Педагогіка. Психологія. Філософія: збірник наукових праць. Вип.26. – Переяслав-Хмельницький, 2012. – С. 320-324.
6. Трофименко А. О. Формування навчальних компетентностей у майбутніх учителів предметів гуманітарного циклу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Анастасія Олександрівна Трофименко. – Тернопіль, 2008. – 22 с.

Резюме. В статті представлено теоретичний аналіз наукових досліджень, присвячених проблемі вивчення іноземного мови в ВНЗ. Розкрито сутність поняття мотивація, виділено шляхи створення позитивної мотивації к вивченню іноземного мови. Определены ключевые компетенции и способы их формирования у студентов неязыковых специальностей.

Ключевые слова: мотивація, компетентність, вивчення іноземного мови, мовною бар'єр, психологічний комфорт.

The summary. The article presents the theoretical analysis of scientific researches dedicated to the problem of foreign language learning in higher educational establishment. The essence of the notion of motivation is discovered, the ways of positive motivation formation in learning English are given. The main competences and means of their formation among the students of nonlinguistic specializations are determined.

Key words: motivation, competence, foreign language learning, language barrier, psychological comfort.

Одержано редакцією 19.11.2016 р.

УДК [373.3.016: 811.111] : 37.091.33 – 027.22: 796 (07)

Л.В. МОРОЗ, Н.М. МОРОЗ

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ГРИ У СИСТЕМІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Резюме. У статті розглядаються ігрові та проблемні ситуації, що стимулюють активний розвиток мислення та запам'ятовування навчального матеріалу у процесі навчання іноземної мови. Стверджується, що, окрім навчальної цінності, використання ігрових ситуацій сприяє особистісному та соціальному розвитку учнів.

Ключові слова: іноземна мова, гра, ситуація, учень, розвиток, здібності, метод.

Однією з перманентно актуальних проблем сучасної методики викладання іноземних мов є організація навчання дітей різного віку за допомогою ігор. Саме навчальні ігри є засобом підтримки в учнів інтересу до матеріалу й активізації їхньої діяльності протягом усього заняття. В процесі гри діти легко залучаються до усної комунікації, під час якої особистісно розкриваються та не помічають власне самого процесу навчання.

Значення ігрової діяльності в навчанні іноземної мови висвітлювали у своїх працях такі відомі методисти та науковці як: Є.І. Пассов, І.М. Верещагіна, Д.Б. Ельконін, М.М. Скаткін, Є. І. Негневицька та ін. «Важливо усвідомлювати, рішення яких дидактичних завдань повинна сприяти дана гра, на розвиток яких психічних процесів вона спрямована», - зазначав М.М. Скаткін [6,3]. На думку Є.І. Пассова, «гра - це лише оболонка, форма, змістом якої повинне бути навчання, оволодіння видами мовної діяльності». Він виділяє такі характерні риси ігрової діяльності, як: мотивованість; відсутність примусу; глибоко особистісна діяльність, що індивідуалізувалася; навчання й виховання в колективі та через колектив; розвиток психічних функцій та здібностей; навчання, що захоплює [9,28].

Один з найбільших вітчизняних теоретиків ігрової діяльності Д.Б. Ельконін наділяє гру чотирма найважливішими для дитини функціями: 1) засіб розвитку мотиваційно-спонукальної сфери; 2) засіб пізнання; 3) засіб розвитку розумових дій; 4) засіб розвитку довільної поведінки [9,29]. Саме в грі діти засвоюють норми поведінки, гра вчить, змінює, виховує.

За Е.О. Люблінською творчі (рольові) ігри дітей характеризуються такими базовими особливостями:

- Гра є формою активного відображення дитиною навколишнього життя людей;
- Характерною особливістю гри є і сам спосіб, який дитина з використовує в цій діяльності. Гра здійснюється комплексними діями, а не окремими рухами (як наприклад, під час письма, малювання). В ці дії включена мова, гра є емоційно забарвленою.
- Гра, як і всяка інша людська діяльність, має суспільний характер, тому вона змінюється із зміною історичних умов життя людей. Ігри дітей змінюються, бо вони відображають життя, яке зазнає змін.
- Гра є формою саме творчого відображення дитиною дійсності. У творчій грі дітей у найрізноманітніших поєднаннях переплітаються реальність та вигадка, прагнення до точного відтворення дійсності з найнесподіванішими порушеннями цієї реальності.
- Гра - це оперування знаннями, засіб їх уточнення і збагачення, шлях вправлення, а отже - і розвитку пізнавальних та моральних здібностей і сил дитини.
- У розгорнутій формі гра є колективною діяльністю, в якій розвиваються колективістські відносини, почуття гуманізму.
- Всебічно розвиваючи дітей, гра також змінюється і розвивається [17, 167].

Ігрова діяльність впливає на розвиток уваги, пам'яті, мислення, уяви, всіх пізнавальних процесів. Навчальна гра - це не просто колективна розвага. Це основний спосіб досягнення цілей навчання, тому необхідно точно знати, які саме навички та вміння потрібно розвинути, що дитина не вміє та чого повинна навчитися під час гри; гра повинна поставити дитину перед необхідністю здійснення розумового зусилля.

Гра є інструментом викладання, який активізує розумову діяльність учнів, дає змогу зробити навчальний процес привабливішим і цікавішим, примушує хвилюватися та співпереживати, що формує могутній стимул до оволодіння мовою [17,201].

Найважливішою умовою ефективності навчальних ігор є врахування вікових психолого-педагогічних особливостей дітей. У житті кожної дитини школа є новим етапом, коли вона здобуває нові знання, коли змінюється її кругозір, інтереси, цінності, коли вона отримує новий статус у суспільстві. Домінуючою стає навчальна діяльність. Вже на початковому етапі у дітей завершується перехід від наочно-образного до словесно-логічного мислення, яскраво вираженим, є конкретно-образне мислення. В процесі навчання відбувається формування наукових понять, що веде до розвитку понятійного, або теоретичного мислення. Це свідчить про розвиток довільної пам'яті поряд із довільною увагою.

Якомога раніший початок та послідовна подальша робота щодо оволодіння іноземною мовою є підґрунтям для успішного засвоєння комунікативних навичок та подальшого їх удосконалення, оскільки вивчення іноземної мови потребує саме такої постійної, безперервної роботи над мовними навичками та вміннями.

Під час першого навчального року діти ознайомлюються з основними ознаками предметів, такими як колір, розмір, форма, матеріал, смак, якості людей, тварин. Вони навчаються стисло описувати відомі предмети, оволодівають прийомами їх порівняння. Словник дитини поступово збагачується новими поняттями.

Завдяки перевагам довготривалої пам'яті молодші школярі шляхом стимулювання ігрової або пізнавальної мотивації легко засвоюють різноманітні слова, словосполучення, мовні кліше, фрази та навіть мікродіалоги, вірші, пісні. Раннє шкільне навчання іноземної мови збігається з періодом своєрідного

особистісного інформаційного вибуху, що створює сприятливі умови для розвитку творчої уяви дітей, яка компенсує обмежену кількість тих чи інших знань, життєвого досвіду молодших школярів.

Механізми комунікативного розвитку найкраще сформовані в дітей 6-8 років. Діти цього віку прагнуть до вивчення іноземної мови. Гра дає можливість боязким, невпевненим у собі учням розмовляти, і в такий спосіб долати бар'єр невпевненості. У звичайній дискусії учні-лідери зазвичай захоплюють ініціативу, а боязкі відмовчуються. А в грі кожен отримує роль та повинен бути активним партнером у мовному спілкуванні. В іграх школярі опановують такі елементи спілкування, як: уміння почати розмову, підтримати її, коректно перервати співрозмовника, в потрібний момент погодитися з його думкою або спростувати її, вміння уважно слухати іншу людину, ставити уточнюючі запитання тощо. Ігри дають змогу вчителю створити ситуації, наближені до життя, в яких учні змушені використовувати іноземну мову як засіб спілкування. Діти, які хочуть взяти участь у грі, аби виконати те, що вимагається, повинні розуміти, що говорять або пишуть інші, вони мають говорити або писати іноземною мовою, щоб висловити свою думку або надати інформацію. Ігрові прийоми значно полегшують засвоєння складних граматичних конструкцій, розширюють словниковий запас, допомагають створити наближені до життя ситуації. Ігри можуть бути використані для формування та розвитку будь-яких навичок і вмінь на всіх рівнях навчання на будь-якому етапі уроку. Якщо діти зацікавлені, радісні, переживають відчуття співпраці, вони краще запам'ятовують отриману інформацію, зокрема необхідну лексику та граматичні конструкції [9,29].

Гра завжди передбачає прийняття рішення - як учинити, що сказати, як виграти? Бажання вирішити ці питання загострює розумову діяльність гравців. Гра доступна навіть слабким учням. Більше того, слабкий щодо мовної підготовки учень може стати першим у грі: винахідливість та кмітливість тут інколи виявляються більш важливими, ніж знання предмета. Почуття рівності, атмосфера захопленості й радості - все це дає можливість дітям побороти сором'язливість, яка заважає вживати в розмові іноземну мову, та сприятливо позначається на результатах навчання. Навчальні завдання маскуються, і мовний матеріал засвоюється непомітно, а в результаті виникає почуття задоволення. Коли діти грають, вони не ставлять перед собою навчальних завдань, але в грі вони обов'язково навчаються.

Розрізняють два основних типи ігор:

- ігри з фіксованими, відкритими правилами;
- ігри з прихованими правилами [9,29].

Прикладом ігор першого типу є більшість дидактичних, пізнавальних і рухливих ігор, сюди відносять також розвивальні, інтелектуальні, музичні, ігри-забавки, атракціони.

До другого типу належать ігри сюжетно-рольові. Правила в них існують неочевидно. Вони - в нормах поведінки певних героїв: лікар сам собі не ставить термометр, пасажир не літає в кабіні пілота. Сюжетно-рольові ігри (іноді їх називають просто сюжетними), мають переважно колективний характер, бо відображають відносини в суспільстві. Їх поділяють на рольові, ігри-драматизації, режисерські. Сюжет можуть мати дитячі свята, карнавали, будівельно-конструкторські ігри й ігри з елементами праці, що театралізуються. В цих іграх на основі життєвих або художніх вражень вільно та самостійно відтворюються соціальні відносини або розігруються різноманітні життєві ситуації. Основні компоненти рольової гри - тема, зміст, уявна ситуація, сюжет і роль.

Не так давно з'явилися та дедалі активніше використовуються в навчанні комп'ютерні ігри. Комп'ютерні ігри, безумовно, цікаві для учнів і допомагають уникнути штамтів та стандартів в оцінці поведінки різних персонажів у різних ситуаціях. За допомогою таких ігор діти практично засвоюють засоби комунікації, способи спілкування та вираження емоцій.

Роль педагога в грі складна, вимагає знань, готовності відповідати на запитання дітей, граючись із ними, вести процес навчання непомітно. Велике значення має вміння вчителя встановити контакт з учнями. Створення сприятливої, доброзичливої атмосфери на занятті - дуже важливий чинник. Під час гри сильні учні допомагають слабким, а вчитель керує процесом спілкування: підходить то до однієї, то до іншої дитини, яка потребує допомоги, вносить необхідні корективи в роботу [32,78].

Завдання педагога полягає в тому, щоб знайти якомога більше педагогічних ситуацій, у яких може бути реалізоване прагнення дитини до активної пізнавальної діяльності. Педагог повинен постійно вдосконалювати процес навчання, що дає змогу дітям ефективно та якісно засвоювати навчальний матеріал. Тому так важливо використовувати ігри на уроках іноземної мови.

Отже, ігри допомагають спілкуванню, сприяють передачі накопиченого досвіду, отриманню нових знань, правильній оцінці вчинків, розвитку комунікативних навичок дитини, її сприйняття, пам'яті, мислення, уяви, емоцій, таких рис, як колективізм, активність, дисциплінованість, спостережливість, уважність. Крім того, що ігри мають величезну методичну цінність, вони просто цікаві як учню, так і вчителю.

Кожне заняття з іноземної мови для дитини можна зробити цікавим, бажаним, захопливим, якщо воно буде проводитися у формі дидактичної, сюжетно-рольової гри. Організація занять, що базуються тільки на довільному запам'ятовуванні та довільній імітації без гри, не відповідає рівню психічного розвитку дітей дошкільного віку та у великій мірі - молодшого шкільного віку. Лише ігрова, комунікативна спрямованість кожного заняття дає змогу зробити навчання таким, щоб іншомовний матеріал запам'ятовувався, осмислювався дитиною мимовільно. У грі дитина, а особливо дитина дошкільного віку, буде з власної волі докладати зусилля, напружувати пам'ять, вправлятися у вимові звуків, вживанні іншомовних слів і фраз.

В своїй питомій вазі мову діти вивчають під час їхньої особистої діяльності на заняттях. Кожне заняття будується як ігрове спілкування педагога з дітьми та під його керівництвом - дітей між собою. Оптимізоване заняття з іноземної мови - це не просто якась нав'язана педагогом діяльність з використанням комплексу різних мовних вправ, а система певним чином організованої з урахуванням вже набутого життєвого досвіду навчальної діяльності ігрового характеру, що сприяє розвитку, вихованню та формуванню нових якостей дитини у процесі засвоєння адекватного обсягу іншомовних знань та вмінь.

Специфіка застосування ігрових методів передусім полягає в тому, що на заняттях педагог виконує роль режисера - організатора та ведучого учасника ігрової діяльності. Він враховує уже набутий дітьми досвід участі у сюжетно-рольових, театралізованих іграх з правилами. Дидактична гра своїм змістом покликана забезпечувати навчання, нести в собі навчальні завдання, розв'язання яких досягається засобами активної захопливої ігрової діяльності. Діти мають добре усвідомити зміст, творчий задум, сюжет, ролі, правила, інші ознаки гри, розуміти навчальні завдання. Це не дасть перетворити заняття в гру-розвагу.

Модель кожного такого заняття - це уявна ігрова ситуація у повному розгорнутому вигляді, що зазвичай триває все заняття. Керівництво діяльністю дітей передбачає ознайомлення їх зі змістом та правилами гри, особливостями контролю за виконанням ігрових навчальних завдань.

Використовуючи гру, як провідну форму організації заняття, педагогові у процесі підготовки слід передбачити:

- чи хочуть діти гратися у запропоновану їм гру, що має бути зроблено, щоб їм захотілося це робити;
- якими прийомами у сюжет гри будуть вводиться нові лексико-граматичні структури, фонетичний та мовленнєвий матеріал, здійснюватися їх вивчення, тренування та застосування;
- які навички та уміння мають відпрацюватися;
- які вправи та у якій послідовності доцільно включити у гру для формування умінь і навичок;
- чи будуть учні поставлені в умови роботи розумові зусилля, як уникнути зведення заняття до репродуктивної імітації;
- як дотриматися вимог забезпечення систематичності та регулярності використання ігор та ігрових вправ.

За кількісним складом учасників ігри та ігрові вправи можуть виконуватися всім колективом групи дітей, підгрупами чи парами. На заняттях введення матеріалу та тренування переважають фронтальні ігрові вправи, на етапах практичного застосування сформованих навичок - виконання завдань у складі підгрупи чи парами.

За характером та формою поведінки дітей під час виконання завдань ігри та вправи можна типологізувати наступним чином:

- ігри-маніпуляції з предметами (м'ячем, лото, доміно, малюнками, картками тощо);
- ігри та вправи, пов'язані з рухами, фізичними діями (хоровод, стрибки, біг, ходьба тощо);
- ігри - змагання (у парах, групах, командах);
- рольові ігри на основі уявних та реальних ситуацій («У магазині», «На прийомі у лікаря», «День народження» та ін.) [38,45].

Комплекс ігрових вправ для навчання іноземної мови складається із двох груп, що є власне підготовкою до комунікативної діяльності, та ігрових вправ, що забезпечують комунікативну діяльність, тобто підготовчих та комунікативних вправ [38,46].

Отже, ігрові та проблемні ситуації стимулюють активний розвиток мислення та запам'ятовування навчального матеріалу. Під час гри учень вільно почуває себе, не боїться зробити помилки, мобілізує своє мислення, увагу, пам'ять, мовний досвід. Засвоєння навчального матеріалу відбувається природно, ненав'язливо. Гра позбавляє заняття монотонності, залучає всіх учнів, збільшує їх інтерес до предмета. Так, через активізацію ігрових ситуацій поруч із більш звичними традиційними методами навчання реалізується практична, освітня, розвиваюча та виховна ціль уроку.

Окрім навчальної цінності, використання ігрових ситуацій сприяє особистісному, соціальному розвитку учнів. В ігровій діяльності діти пізнають навколишній світ, його закономірності, знаходять своє місце в ньому, експериментують та пізнають свої можливості й межі та характеристики навколишнього. Ігрова діяльність з однолітками може мати й психотерапевтичний ефект. Ігри є однією з основних складових, які забезпечують оптимізацію навчання, тобто його покращення. Вони є ефективним засобом, формування особистості учня, її морально-вольових якостей, у грі реалізується потреба до дії у навколишньому світі. Тільки з середини гри відкривається справжній світ і душа дитини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грицюк Л.К. Ігри та розваги у навчальному процесі з учнями / Л.К.Грицюк, Л.А.Завадська.—Луцьк,1998.- С.2-6.
2. Дзюбенко Л. Ігри на уроках англійської мови / Л.Дзюбенко // Рідна школа:науково-педагогічний журнал.- ISSN0131-6788.-2010.- №1-2.-С.28
3. Люблінська Г.О. Дитяча психологія / Г.О. Люблінська. - К.: Вища школа, 1997. - 290 с.

4. Стронин М. Ф. Обучающие игры на уроке английского языка: (Из опыта работы). Пособие для учителя / М. Ф. Стронин/ - Изд. 2-е - М.: Просвещение, 1984. - 112 с.
5. Шкваріна Т. Класифікація ігор та ігрових вправ у дошкільному навчанні іноземної мови / Т. Шкваріна // Рідна школа: науково-педагогічний журнал. - ISSN 0131-6788. - 2004. - №9. - С. 45-47.

Резюме. В статті розглядаються ігрові та проблемні ситуації, які стимулюють активне розвиток мислення та запам'ятовування навчального матеріалу в процесі вивчення іноземної мови. Підтверджується, що, крім академічної цінності, використання ігрових ситуацій сприяє особистому та соціальному розвитку учнів.

Ключові слова: іноземна мова, гра, ситуація, учень, розвиток, здібності, метод.

The summary. The article deals with the concepts of gaming and problem situations for stimulating active development of thinking and memorization of teaching material while studying a foreign language. It states that besides academic value the usage of gaming situations promotes personal and social development of students.

Key words: foreign language, game, situation, student, development, abilities, approach.

Одержано редакцією 16.11.2016 р.

УДК 811.372

С. К. РОМАНЮК, А. Ю. ЗАХОЖА

АКТИВНІ ФОРМИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Резюме. У статті розглядаються активні форми роботи на уроках англійської мови та аналізуються шляхи їх використання у початкових класах. Досліджено психолого-педагогічні умови навчання англійської мови дітей початкового шкільного віку. Автор акцентує увагу на пріоритетних технологіях, які стимулюють розвиток творчих здібностей. Доведено, що активні форми навчання є могутнім фактором психологічної адаптації дитини в новому мовному просторі.

Ключові слова: активні форми, пріоритетні технології, творчі здібності, парна робота, групова робота.

Постановка проблеми. Національна доктрина розвитку освіти України в XXI столітті передбачає реалізацію принципу гуманізації освіти, методологічну переорієнтацію процесу навчання з інформативної форми на розвиток особистості індивідуально-диференційованій і особистісно-орієнтованій підході до навчання. У цьому процесі найважливіше місце належить уроку – основній формі навчання, а також його різновиду – нестандартному уроку. Удосконалення методики проведення нестандартного уроку розглядається нами як один із найважливіших напрямків підвищення пізнавального інтересу до вивчення іноземної мови, якості знань учнів. У свою чергу вдосконалення методики проведення нестандартного уроку передбачає знання вчителем педагогічної науки і його спроможність оцінювати свою роботу. Зміни в навчальному процесі ставлять нові вимоги до діяльності вчителя, яка орієнтована на учня, і це викликає необхідність по-новому підійти до проблеми нестандартного уроку.

Проблемою активних форм навчання займалися А. Бородай, Ю. Мальований, О. Дорошенко, С. Ніколаєва, О. Тернопольський, І. Підласий та інші. Але аналіз наявної літератури показав, що не всі аспекти варіативності уроку вивчені. **Актуальність** проблеми полягає в тому, щоб через впровадження активних форм навчання виховувати в учнів пізнавальний інтерес до вивчення іноземної мови.

Метою статті є розгляд активних форм роботи та аналіз шляхів їх ефективного використання на уроці іноземної мови в початкових класах.

Загальновідомо, що успіх у навчанні і вихованні значною мірою забезпечується творчим підходом до її реалізації: лише захоплений своєю справою вчитель може захопити учнів, навчити їх творчо мислити, проявляти самостійність у виконанні навчальних завдань. Ґрунтовно продуманий урок буде спрямований на розвиток мовної та мовленнєвої діяльності учнів, з логічними переходами від етапу до етапу. Особливу увагу треба приділяти організації навчального процесу на уроці і різноманітним формам роботи, таким як фронтальна, індивідуальна, парна, групова, колективна; широко використовувати спільне навчання. Кожен етап уроку завершувати аналізом виконаної учнями роботи, показом досягнутого результату. Запорукою успіху навчання є взаємовідносини з дітьми. Важливо розуміти кожного, навчитись виховувати кожним своїм уроком, включати кожного в активну мовленнєву діяльність, розвивати їхню творчу ініціативу [3].

Ефективність навчання іноземної мови значною мірою залежить від чіткої організації навчального процесу на уроці. Особливе значення для підвищення ефективності навчання та посилення мотивації вивчення іноземної мови має цілеспрямований вплив на емоційну сферу учнів. Учень, впевнений у своїх знаннях, – результат продуманої роботи вчителя. Для досягнення такого результату вчитель використовує різні види та форми роботи. Однак досягти високого рівня засвоєння матеріалу, освоїти вміння і навички його використання, неможливо без чіткої організації навчального процесу. Як свідчить практика, знання, уміння і навички, що набуваються учнями і базуються на раніше засвоєному матеріалі, не тільки поглиблюють і розширюють їх, але

ЗМІСТ

<i>Совтис Н.М.</i> Українізми в польській літературній мові XIX ст.....	3
<i>Ясногурська Л.М.</i> Відображення свідомості нації у концептуальній та мовній картині світу	6
<i>Василькевич С.С.</i> Неологіка у мові інтернет та політичної комунікації	9
<i>Михальчук Н.О., Яцюрик А.О.</i> Місце компліменту в системі мовленнєвих актів та ілюктивна роль компліментів	13
<i>Денисюк Л.В.</i> Особливості функціонування займенника <i>IT</i> в сучасній англійській мові.....	17
<i>Кочубей О.С.</i> Аналіз структурних компонентів перекладацької компетентності фахівця	19
<i>Мороз Л.В., Дацюк А.В.</i> Британський газетний дискурс як контекст об'єктивації тендерних стереотипів	24
<i>Ясногурська Л.М.</i> Сучасні підходи до вивчення поняття концепт	28
<i>Краля І.В., Берташ В.О.</i> Мовна та концептуальна картини світу як відображення свідомості нації ..	32
<i>Бігунов Д.О.</i> До питання мовленнєвої поведінки особистості	35
<i>Трофімчук В.М., Гривіцька Р.В.</i> Застосування інтернет-технології у дистанційному навчанні іноземної мови	38
<i>Павелків К.М.</i> Психодого-педагогічні умови вивчення іноземної мови на немовних спеціальностях вищої школі	40
<i>Мороз Л.В., Мороз Н.М.</i> Місце та роль гри у системі навчання іноземної мови	43
<i>Романюк С.К., Захожа А.Ю.</i> Активні форми навчання іноземної мови в початковій школі	47
<i>Данілова Н.Р.</i> Опрацювання та застосування педагогічних іноваційних технологій на заняттях англійської мови	50
<i>Бойко Н.Г., Ковалюк В.В.</i> Застосування методу кейс-стаді у процесі викладання іноземних мов ...	52
<i>Ковалюк В.В., Ткач Т.В.</i> Фахова компетентність студентів та її формування засобами англійської мови	56
<i>Мороз Л.В., Коцвай Ю.Я.</i> Процес формування комунікативної компетенції у старшокласників на уроках іноземної мови	60
<i>Богачик М.С.</i> Особливості формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови у контексті компетентнісного підходу	64
<i>Баталія Л.О., Ткач А.П.</i> Історія та розвиток альтернативного навчання в стандартних школах західнослов'янських країн (Чехія, Польща, Словаччина)	67
<i>Джава Н.А., Шевчук О.В.</i> Вміння творчого письма на середньому етапі навчання	69
<i>Черуха Н.В., Миколайчик А.П.</i> Раннє вивчення іноземної мови у вітчизняній і зарубіжній шкільній практиці	72
<i>Черуха Н.В., Брень О.В.</i> Про питання покращення результативності викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах	74
<i>Ковалюк В.В., Шикута Т.М.</i> Про питання імплементації сучасних методів навчання іноземних мов у ВНЗ	76
<i>Мороз Л.В., Король О.Ю.</i> Про концепцію формування навичок письма при навчанні і іноземної мови студентів денної, заочної і дистанційної форм навчання вищого навчального закладу	81
<i>Кушнір Н.В., Лукашик О.В., Лавренюк Т.І.</i> Формування іншомовної компетентності майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності в процесі фахової підготовки	84
<i>Романюк С.К., Городюк Н.Ю.</i> Інноваційні технології навчання на уроках англійської мови в початковій школі	86
<i>Івашкевич Е.Е.</i> Psycholinguistic paradigm of narrative discourse	89
<i>Івашкевич Е.З.</i> Aspects of social intellect of a teacher	93
<i>Верьовкіна О.Є., Сембай Н.Б.</i> Ways of encouraging second language acquisition in the classroom	97
<i>Бігунова С. А., Зубілевич М.І.</i> English somatic phraseological units of Latin and French origin	100
<i>Відомості про авторів</i>	103

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований у 2009 р.

Відповідальний редактор збірника Петрівський Я.Б.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Мороз Л.В.
Технічний редактор Ковалюк В.В.
Комп'ютерна верстка Ковалюк В.В., Краля І.В, Ясногурська Л.М.

Підписано до друку 26.12.2016 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 24,02. Обл. вид. арк. 17,39. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет.

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

А – 43 Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2016. — 105 с.

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 81'243
ББК 81.2